

כך גוועת החקלאות הישראלית

**ממפקד החקלאות האחרון עלה כי
במקביל לצניחה דרמטית בכמות
המשקים החקלאיים, השטח הכולל
דווקא גדל. עוד נרשמה ירידה ניכרת
בהיקף גידולי השדה וההדרים.
"ללא טיפול מעמיק, אנו עלולים
להמשיך להידרדר במדרון עזיבת
החקלאים. עוד נאמר בדו"ח כי שלישי
מהמשקים נעלמו בתוך 25 שנה.
הסקר נכון לשנת 2017 והמצב רק
הולך ומחריף •**

החקלאות המפוארת
בתהליך גסיסה. ניר מאיר

ב-25 השנים האחרונות מספר המשקים החקלאיים בישראל ירד ב-32% כך עולה ממפקד החקלאות הארצי 2017 שהתפרסם בסוף ינואר. 17,338 משקים חקלאיים היו בישראל בשנת 2017 - מתוכם 10,780 משקים במשקי עובדים, 4,468 משקים במגזר הערבי, 1,782 משקים פרטיים וחברות במגזר היהודי (מחוץ למושבים) ו-308 קיבוצים ומושבים שיתופיים. מהסקר עולה עוד כי סך השטח של המשקים החקלאיים, כולל שטחים לא מעובדים, דווקא גדל: ב-2017 הוא עמד על 3.79 מיליון דונם, לעומת 3.61 מיליון דונם בשנת 1995. סך השטח המעובד (גידולים צמחיים) עמד על 3.45 מיליון דונם, לעומת 3.14 מיליון דונם לפני 25 שנה. מכך עולה קשר הפוך בין היקף השטחים חקלאיים למספר המשקים, המצביע על כך שחקלאי בודד זקוק לשטח גדול משהיה לו בעבר כדי להרוויח.

נתונים מדאיגים מאוד

מחצית מסך שטח הגידולים החקלאיים ב-2017 שימשה לגידולי שדה, כרבע לירקות וצמחי תבלין וכ-20% למטעים (ללא פרי הדר). שטח מטעי ההדרים עמד על 6%, ושטח הפרחים - על כ-1% בלבד. בהשוואה לשנים קודמות, ניכרת ירידה בחלקם של גידולי השדה וההדרים ועלייה בחלקם של שטחי הירקות והמטעים ללא הדרים. המפקד נערך שנים ארוכות לאחר המפקד האחרון, שנערך ב-1981, ולאחר סקר מקיף בנושא שנערך ב-1995. בהשוואה לשנת 1981 הירידה ניכרת אפילו יותר: תוך 36 שנה, מספר המשקים החקלאיים ירד ב-61%. בלמ"ס ציינו כי נראה שהירידה בפועל גדולה

סך השטח המעובד (גידולים צמחיים) עמד על 3.45 מיליון דונם, לעומת 3.14 מיליון דונם לפני 25 שנה. מכך עולה קשר הפוך בין היקף השטחים חקלאיים למספר משקים, המצביע על כך שחקלאי בודד זקוק לשטח גדול משהיה לו בעבר כדי להרוויח

השטח עולה החקלאים נעלמים

”אחרי 30 שנה של התעללות שיטתית מצד אגף התקציבים באוצר מגיעה החקלאות בישראל לרגע האמת שלה ונראה שאם לא יתרחש שינוי – ענף החקלאות שהכרנו ואהבנו יאבד לנו מנוף עינינו”

יותר, מאחר שבעבר נכללו רק משקים מגודל מסוים, ואילו במפקד הנוכחי לא הוגדר סף גודל מינימלי.

התאחדות חקלאי ישראל “החקלאות הישראלית בתהליך גסיסה מתקדם”

התאחדות חקלאי ישראל בירכה על עריכת המפקד, אך הזהירה ממשמעויותיו וקראה לגבש תכנית לאומית בנושא. “מהסתכלות בממצאי הסקר ניתן לראות שמספר המשקים החקלאיים הצטמצם ואיתו מספר העוסקים בחקלאות. המשמעות היא ברורה, למרות הגידול בסך השטח החקלאי המעובד, מספר החקלאים הפעילים קטן באופן דרמטי והסיבה העיקרית לכך היא ירידה תלולה ברווחיות החקלאי הקטן הבודד. הנתונים האלו מדגישים את הצורך הדחוף לגבש תכנית לאומית. ללא טיפול ממשלתי מעמיק, כפי שהדבר נעשה באירופה, שם אנו רואים תהליכים דומים והוכנה תכנית כלל מערכתית ל-21 שנה, אנו עלולים להמשיך ולהתדרדר במדרון של עזיבת החקלאים את עבודתם. מדינת ישראל צריכה להכין תוכנית לאומית כוללת לפתרון הבעיות הקשות של החקלאות הישראלית שתכלול אפשרויות חלופיות שישאירו את ההתיישבות בשטח הכפרי מפיתוח תיירות דרך אפשרויות לשימושים נוספים בקרקע ובמבנים כפי שנעשה באיחוד האירופאי.” “בשלב זה מדיניות הממשלה הפוכה ואנו רואים החלטות וחוקים שכרגע פוגעים בחקלאים כמו תיקון 116 ואי מתן אישור לשימוש בקרקע ומבנים לצרכים נוספים. אנו תקווה

כי מדיניות הממשלה החדשה תציב את נושא החקלאות בעדיפות עליונה. הנתונים מספרים את מה שאנחנו זועקים מזה זמן – החקלאות הישראלית המפוארת נמצאת בתהליך גסיסה מתקדם”, מאשים מזכ”ל התנועה הקיבוצית, ניר מאיר. “אחרי 30 שנה של התעללות שיטתית מצד אגף התקציבים באוצר מגיעה החקלאות בישראל לרגע האמת שלה ונראה שאם לא יתרחש שינוי – ענף החקלאות שהכרנו ואהבנו יאבד לנו מנוף עינינו. נדרשת תכנית אב רב-שנתית לשימור החקלאות, במקום מאבקים שנתיים המתנהלים בכל פעם סביב חוק ההסדרים והגזירות השונות שמביאה הממשל. אם לחקלאים לא תיווצר תחושת ביטחון כלכלי, תימשך התופעה המבהילה של נטישת החקלאים את הענף והקרקעות אשר מקבלת חיזוק בפרסום הנתונים השונים”, טען מאיר. ▲